Pagini basarabene - Chisinau (1931)

MAGIC
Periodici
II
11498
PAGINE 68 ARRADIENE
1931

Periodice
II
11.498.

Anul X. No. 1.

Fânul Verde

Maiu 1931.

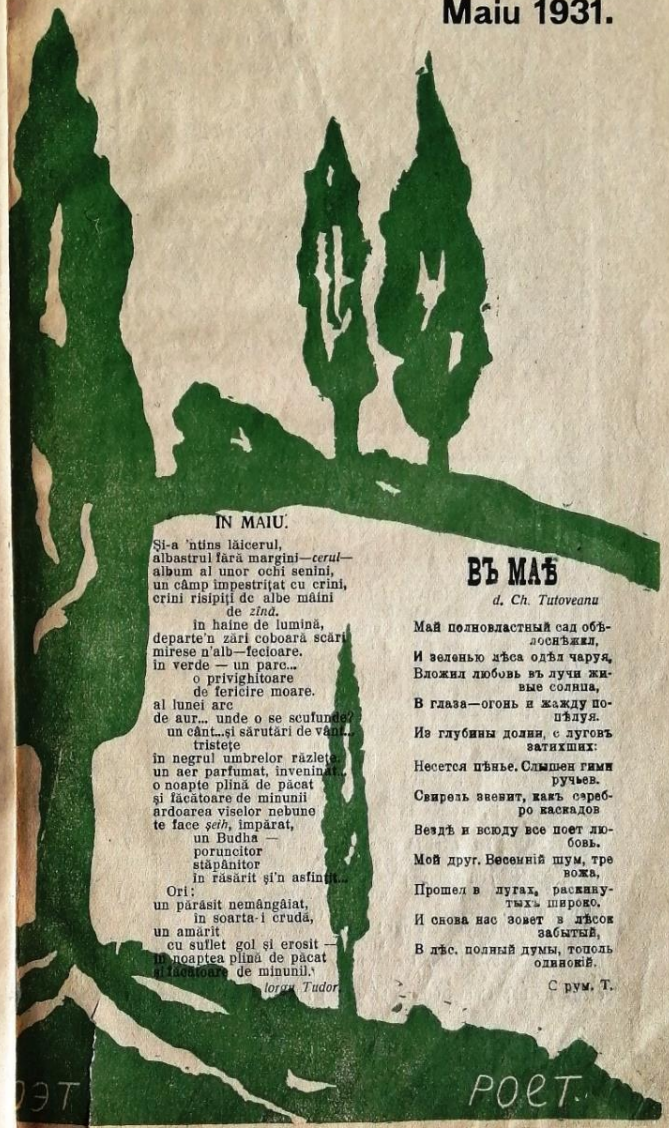

IN MAIU.

Şi-a 'ntins lăicerul,
albastrul fără margini—*cerul*—
album al unor ochi senini,
un câmp impestriţat cu crini,
crini risipiţi de albe mâini
de *zînă*.
în haine de lumină,
departe'n zări coboară scări
mirese n'alb—fecioare,
în verde — un parc...
o privighitoare
de fericire moare.
al lunei arc
de aur... unde o se scufunde?
un cânt...şi sărutări de vânt...
triştețe
în negrul umbrelor răzlețe,
un aer parfumat, inveninat,
o noapte plină de păcat
şi făcătoare de minunii
ardoarea viselor nebune
te face *şeih*, împărat,
un Budha —
poruncitor
stăpânitor
în răsărit şi'n asfințit...
Ori:
un părăsit nemângâiat,
în soarta-i crudă,
un amărît
cu suflet gol şi erosit —
în noaptea plină de păcat
şi făcătoare de minunii.

Ioran Tudor

ВЪ МАѢ

d. Ch. Tutoveanu

Май полновластный сад объ-
лоснѣжил,
И зеленью лѣса одѣл чаруя,
Вложил любовь въ лучи жи-
вые солнца,
В глаза—огонь и жажду по-
пѣлуя.
Из глубины долин, с луговъ
затихших:
Несется пѣнье. Слышен гимн
ручьев.
Свирель звенит, какъ сереб-
ро каскадов
Вездѣ и всюду все поет лю-
бовь.
Мой друг. Весенній шум, тре
вожь,
Прошел в лугах, раскину-
тыхъ широко.
И снова нас зовет в лѣсок
забытый,
В лѣс, полный думы, тополь
одинокій.

С рум. Т.

POET.

POETUL.

...reapare **poetul**...
purtători de idealuri și avânt,
căutători ai frumosului, pornim pe aceeași carare de senin și soare. spre veșnica țintă..

sfioși, deschidem ușile zăvorîte, ușile hramului părăsit...
veniți cu toții!...

prin **pagini basarabene**
vom reînvia trecutul — o lume minunată de tipuri și de fapte măreațe...

pământul necercetat își așteaptă exploratorii.

ADMIRATORUL

I

Stătea în fața unei oglinde înalte și se pregătea pentru concert cu o îngrijire neobișnuită. Îmbrăcase toaleta cea mai frumoasă din câte le avea, pe aceia care-i lăsa goi umerii rotunji și albi, gingași și încă tineri

In oglindă se întipărea o față încadrată cu păr bălan puțin, cu ochi strălucitori; un zâmbet de plăcere de sine, care îi ședea așa de bine, se ivi pe buzele ei.

„E cu neputință să-mi închipuiu Michel, acel Michel, amicul copilăriei, îndrăgostit de mine odinioară până la nebunie, a venit în orașul nostru ca celebritate a lumei, ca artist și cântăreț fără rival. Minunel..,"

Privindu-se cu mulțumire în oglindă, zâmbea amintirilor sale dar în zâmbet era și oare care umbră de melancolie.

Cum curg anii pe nesimțite! Doamne! Ca și cum era eri! Pe atunci dânsa era elevă la liceu, iar Michel era student. Ce corp avea! Lung, uscat ca un băț. Cum își bătea joc de el,—un tânăr care nu știa cum să se poarte cu femeile. Tăcut, posomorât. Cine putea să-și închipue că acest Michel va ajunge cândva la ceva de seamă. Și acum poftim. Cel mai celebru artist de operă atât de cunoscut la Londra, la Paris, la New York: toate revistele și ziarele reproduceau portretul lui; biografii, interview-uri. O nuanță fină de regret trecu în sufletul ei...

„Când el mi-a propus mână și inimă, când eu n'am vrut,—cine știe ce așî fost astăzi!" — Și poate și viața ei s'ar fi clădit altfel. Dar atunci Michel era un student sărac, fără nici un viitor, fără nici o situație în societate.

„Mă va recunoaște oare ?"—trecu prin gândurile ei. — „Firește că da. El era așa de îndrăgostit... Doamne, Doamne, au trecut de atunci cinci-spre-zece ani...".

II.

Sala, iluminată strălucitor de numeroase becuri electrice era arhiplină. Un sgomot amestecat de voci, de foșnete de rochii, de pașii celor întârziați. Era seara unui singur concert al marelui artist, care s'a oprit pentru o zi în orașul în care s'a născut, în treacăt spre locul unde-l aștepta o serie de spectacole.

D'intâi a cântat la pian un pianist. Cânta foarte bine, un maestru, dar publicul îl aplaudă leneș și puțin. Pianistul a fost apoi înlocuit de o cântăreață aceasta de un violonist, dar când și acesta a plecat de pe estradă, în sală s'a făcut o tăcere adâncă. Pe program, la rând, stătea numele marelui artist.

O clipă, două, de tăcere, de așteptare și—sala întreagă, dela estradă și până la mijloc, isbucni în aplauze sguduitoare, pe estradă apăru un bărbat înalt, elegant, în frac, cu mișcările pline de siguranță și mândrie. Cu capul abia aplecat la aplauze, se apropia de pian.

„Poate să fie el?—se gândea ea, stând alăturea de soțul său, în rândul întâiu. — Nu. Ce schimbare! Unde e Michel de odinioară? Poate să fie el, acest om cu ținuta de rege, acel student ciudat, necioplit? Imposibil? „Oare m'a observat?" Și ea începu a zâmbi prietenește și ușor, clătină din cap și se gândi mereu dacă el a cunoscut-o ori nu...

Pianistul începu să cânte și peste câteva clipe sala se umplu cu sunetul unei voci dumnezeești.

Artistul cânta aria „visa-a-vis" „Din nou vă revăd, o locuri iubite", cânta cu dorul de trecut, cânta cu amărăciunea ascunsă, departe, departe, în fundul inimei și în vocea lui se vedea un zâmbet plin de jale.

Ea tresări, cântecul trezi îndată în inima ei tot trecutul, căsuța lor de altă dată, înconjurată de lilieci înfloriți, care-i îmbăta cu aroma lor nespus de dulce, în nopțile pline de lună argintie, casa înconjurată de o tăcere răsunătoare, de visuri tainice, moarte pentru totdeauna, de speranțele pline de lucierea de tot ce trezește în sufletul omului o lovitură neașteptată de amintiri nevolnice.

Artistul aplecă capul la furtuna de aplauze ce se ridicase în sală, dar pe fața lui nu se vedea nici o umbră de zâmbet sau de mulțumire. Stătea în fața lumei nemișcat, ca o statue. După ce a mai cântat alte câteva bucăți, a părăsit estrada.

III

— Haidem, haidem!— repetă ea soțului său, ochii ei strălucind cu o

SONET.

D-lui Radu D. Rosetti.

Poet-artist, de slavă n'cununat,
Cât de aproape-mi e acordul tîrei!
Natală—mi e frumoasa tânguire
A versului ce sună minunat.

Pe-aripi de vis, departe de pământ,
Te urcă creatorul tău avânt;
Lumina darului, de Cer sădită,
Frumoasă, arde'n piept, neprihănită

Cetindu-ți versul tău încristalat
Spre tine sbor cu dorul, depărtat...
Și viața-mi stearpă nu mă înspăimântă

Când î-mi lucește 'n veșnicul frumos,
Precum și ție, focul luminos —
A poeziei scânteiere sfântă.

ALLA RAZU.

Amintiri despre Leon Donici

— Mi-aduc aminte. Să fie 9 sau 10 ani în urmă.

Mă dusesem la Bucureşti după treburi.

Pe vremea aceia nu era descentralizarea administrativă de azi, când totuşi, frământată de povara zilelor, lumea e mânată par'că cu şi mai multă furie spre meleagurile bucureştene.

Mă opresc la **„Flacăra“**. Aci, trebuia să mă întâlnesc cu scriitorul Porsena.

Două camere: una scundă şi alta puţin mai arătoasă, prevăzute cu o scară de intrare, care servea şi drept sală de trecere, alcătuiau la etaj — biroul redacţional de unde s'a stors atâta vlagă, pentruca paginele revistei să dea acea coloratură de stil, acea creaţiune viguroasă de mai târziu, acea conlucrare variată— literară şi artistică, prin elanul tineresc a acelui mănunchiu de scriitori, —roată în jurul revistei.

Erau orele 10 de dimineaţă.

Zi de Maiu.

Figura lui C. Banu, Directorul revistei, adâncea nota de realitate a biuroului directorial.

Ion Sân Giorgiu, N. Porsena, Scarlat Băluţă, George a Petrei, Russu Şirianu şi alţii,—suflete în plină efervescenţă literară, îşi citiau şi recitiau rândurile ce aveau să iasă de sub teasc câteva ore mai târziu.

. . . . . .

O bătaie uşoară la uşă, urmată de apariţia unui individ **de statură înaltă, bine făcut, bine legat, un cap mare—bine aşezat. Părul lui des, oarecum dezordonat, căzând în valuri şi mai ales ochii lui mari, trişti şi de albastrul cerului, se potriveau de minune cu tăcerea lui îngândurată.**

În fiinţa lui întreagă întrezăreai ceva mistic.

Un „bună ziua“ răguşit şi totuşi spus din toată inima complectează recomandarea făcută.

O valiză mică şi prăfuită, mai mult uzată decât în bună stare şi un baston subţire cu mânerul rupt— alcătuiau unicul bagaj al călătorului ce-i şeade bine cu drumul.

Fără a mai aştepta ceva, luă loc pe un scaun, îşi puse valiza pe masa încărcată cu vrafuri de ziare şi maculatură şi deşărtă conţinutul valizei: **o pereche de ciorapi zdrenţuiţi, un guler purtat şi câteva foi de manuscris — în dezordine.**

um nă nouă.

— Ce e cu tine?— întreabă bărbatul pe şoptite.

— Haidem la el !

In faţa uşei închise care dădea la artist, i-a oprit un tânăr, îmbrăcat foarte elegant, frizat şi parfumat.

— Ce doriţi ?

— Doresc a vedea pe domuul.

Şi ea rosti pronumele artistului.

Tânărul zâmbi cum zâmbesc oamenii la dorinţa imposibilă a unui copil.

— Asta e imposibil, doamnă. D-sa nu primeşte pe nimeni aproape pe nimeni necunoscut.

— Da d ta cine eşti ?

— Eu sunt secretarul d-sale.

— D-l mă cunoaşte foarte bine... Şi-i vorbi ea foarte nervos, singură nepricepând ce-i cu dânsa. Dă-mi o carte de vizită—se adresă ea soţului său şi scrise în faţă deasupra: „Zise“ şi pronumele tatălui său. Întinse cartea de vizită secretarului:

— Dă-o domnului.

„Oare poate să nu mă primească?“ se gândea ea — Cum aşa? Michel să nu primească...“.

Soţul ei o privea cu uimire. Niciodată încă n'o văzuse aşa de enervată, aşa de turburată.

— Poftiţi — rosti secretarul, deschizând uşa şi dânduse la o parte.

Ea şi soţul intrară.—Din jilţ se ridică în picioare artistul şi făcu doi paşi spre dânşii.

— Mă cunoşti? întreabă ea cu oare care îndrăzneală cochetă.

El zâmbi amabil.

— O da, Cum nu! Poftim şedeţi.

— Îmi dai voe să-ţi prezint pe soţul meu.

Artistul îi strânse mâna cu amabilitatea indiferentă şi rece, deprins a strânge mii de mâni ale necunoscuţilor, cari i se prezentau pretutindeni, în Apus şi'n Orient.

Ea nu ştia despre ce va vorbi, despre ce va întreba. Simţea că ochii lui o privesc ca printr'un zid de sticlă, binevoitor cam de sus, dar amabil.

— Ţi-aduci aminte cum ai fost îndrăgostit de mine? zâmbi dânsa.

— A, da! Prima dragoste nu se uită niciodată, răspunse el pronunţând fiecare cuvânt exact dar indiferent şi rece.

— Cum s'a schimbat totul, suspină ea. Şi noi ne-am schimbat.

— Ce să faci? Aşa este soarta omenească.

— D-ta ai venit pe la noi pen-

..пѣлъ матросъ.

De Ion Miuulescu.

Среди затишія ночного
Пѣлъ на посту своемъ матросъ,
И гимнъ его казалось росъ
Надъ гладью моря голубого.
Тамъ часто крѣпость у стремнины
Въ тиши безмолвной, по ночамъ,
Часы напоминаетъ намъ
Подъ ропотъ нѣжной мандолины.

Матросъ пѣснь порой стонала,
Но моря словъ не понимало...

Онъ пѣлъ одинъ и несся долъ
За звукомъ звукъ, за ладомъ ладъ,
Но голосъ грустный такъ звучалъ
И такъ слова его дрожали,
Какъ будто подбирая строфы,
Стоялъ тамъ кипариковъ соборъ
И пѣлъ торжественный ихъ хоръ
О новыхъ терніяхъ Голгоѳы...

Стонала пѣснь, стонало судно,
Но экипажъ спалъ непробудно...

О дивной сказкѣ или былинѣ
Пѣлъ у поста своемъ матросъ,
И гимнъ его казалось росъ
И где-то замиралъ въ пустынѣ,
Въ комъ сердцѣ пѣсня та звучала?
И для кого былъ тотъ миражъ?

Вѣдь спалъ спокойно экипажъ
И море словъ не понимало...

Но были звуки вдохновенны
И тихо плакали сирены...

Съ рум. В. Л. ЛАШКОВЪ

Въ часъ вечерній.

G. Tutoveanu.

Средь житейскихъ треволненій
Одинокъ мой путь унылый.
Я, какъ въ вѣщемъ сновидѣньи,
Понялъ цѣну клятвамъ милой.

И преслѣдуемъ тоскою
И любимыми очами
Исцѣлился я душою
Лишь подъ звѣздными лучами.

Все же скрытыя печали
Вновь пророчатъ мнѣ невзгоду,
Въ часъ вечерній, лишь упали
Тѣни тополей на воду.

С. Рум. В. Oxinoit.

INFRAŢIREA.

Să[illegible]ăm întregirea.

[illegible]znuim renaşterea noastră — întâ[illegible]zi a florilor şi a cerului azuriu.

[illegible]pe înălţătoare. Când sună clopo[illegible]e şi în biserici fumegă cadelniţe, iar îndrăgostiţii zorilor—privighetorii sub bolţile înverzite slăvesc reînvierea, noi feciorii unei ţări elibe[illegible]te, recetim pomelnicul eroilor şi [illegible]enicilor noştri, stinşi în lupte.. Noi, Românii basarabeni, în zilele hărâtoare din 1918, ne-am făcut [illegible]toria, primii dând semnalul pentru [illegible]venirea la matca natală şi restabilind hotarul vechiu al Moldovei.

Dar—mai avem de făcut ceva.

Să nu părăsim posturile, să ţinem prinsă facla şi, în soare şi lumină [illegible] idealurilor fără de apus, să nu încetăm munca şi lupta pentru întărirea şi înflorirea Patriei. — Ni e ţinta la care trebue să ţindem cu toţii: Românii şi concetăţenii de alte nemuri. Să ne înţeleagă ei şi să-i înţelegem noi, cari am fost în starea lor.

Să se facă prieteni, părtaşi în corul ce cântă fericirea visurilor împlinite, nu disperaţi din privoarele hramului strein pentru ei.

Să dispară vrajba şi ura, care nu mai trebue nimănui, să tindem spre o apropiere, spre o înţelegere reciprocă şi iubire.

Apropierea se poate face pe teren economic şi cultural, prin artă şi literatură.

In primul rând, „reprezentanţii literaturei sunt chemaţi să netezească calea pentru o apropiere şi întrudire sufletească între naţiuni“, scriu d-nii Marian şi N. Dunăreanu în cartea d-lor „Rum. Proza“.

Să facem un schimb de traduceri din literatura românească în limba minoritarilor şi viceversa. Aceasta ar fi „o ideie fericită, care ar merita să fie încurajată de oficialitate şi care—cu jertfe minime — ar aduce rezultate fericite“ (Cincinat Pavelescu).

Să organizăm şezători literare-muzicale, concerte şi expoziţii comune.

Prin aceasta ne-am cunoaşte.

Ne-am lega sufleteşte, iar în ziua de **10 Maiu** vom fi împreună.

Praznicul nostru să fie şi al lor, prietenilor minoritari.

Iorgu Tudor.

Să cânt.

Să cânt... Şi astăzi trebuie să cânt.
Să cânt cu lacrimi dureroase,
Aşa cum pot.
Dar cui-i pase,
Că astăzi sunt
Şi trebuie să cânt la vatra arsă.
Un fulg de coardă din amurg
S'ar pierde brusc, de n'ar avea
Un dor, chiar în pustiu.
Şi când se naşte'ntr'un târziu
Pe drumul lung,
El tot mai poate stărni
Un vis de fulg.
Dar cântul meu... un dor pribeag...
Smerit la uşa fără prag;
Şi tot de aici, din lumea tainicei priviri.
Să cânt... Şi pentru trunchii înfloriţi
Să torc seninul pustiit
Prin nopţi adânci.
Să cânt... la umbra unui vis;
S'adun şi scrumul rătăcit
Prin focul stins.

N. Spătaru.

НЕВѢДОМЫЕ ПОЭТЫ БЕССАРАБЦЫ.

ВИКТОРЪ Е. БАКАЛЪ.

(1876 – 1896).

На томъ же кишиневскомъ православномъ кладбищѣ гдѣ покоится прахъ поэта бессарабца Фотія Н. Лангады, писавшаго порумынски, похороненъ прахъ и другого поэта бессарабца писавшаго по русски.

Прямо противъ воротъ, въ кварталѣ № 6, позади памятника княгини Дадіани, надъ склепомъ фамиліи Бакалъ вылитъ художественно - исполненный чугунный памятникъ безвременно погибшему поэту Виктору Егоровичу Бакалъ. Памятникъ представляетъ собою чугунную крупную колонну, возглавляемую бронзовымъ бюстомъ поэта. По идеѣ и по архитектурѣ памятникъ напоминаетъ памятникъ А. С. Пушкину въ кишиневскомъ городскомъ саду. Поэтъ изображенъ съ непокрытой головой въ гимназическомъ мундирѣ. Въ лицевой сторонѣ колонны была набита бѣлая мраморная лента съ надписью: Безвременно погибшему поэту,—нынѣ отсутствующая. На лицевой сторонѣ пьедестала надпись: Викторъ Егоровичъ Бакалъ, род. 13 апр. 1876 г. сконч. 10 дек. 1896 г. На западной сторонѣ слова:

Молись, учись, трудись, трезвись,
На восточной автоепитафія.

„Высѣченъ въ камнѣ надгробный стишокъ
„Отъ времени трудно его разобрать.
„Кѣмъ онъ сложенъ тотъ ужъ умолкъ,—
„Удѣлъ ему выпалъ съ чужими лежать.

По этой короткой эпитафіи уже можно судить о силѣ поэтическаго дарованія безвременно погибшаго поэта В. Бакалъ, надо полагать, что автоепитафія не была единственнымъ произведеніемъ несчастнаго поэта.

Обращаемся поэтому съ почтительнѣйшею просьбою къ роднымъ и друзьямъ поэта бессарабца собрать и отдать въ печать и другія его вещи, буде онѣ сохранились.

Ѳ. ИНКУЛЕЦЪ.

Era întreaga avere, tot bunul, cu care o oră mai târziu, se făcuse atât de cunoscut

Işi trase scaunul lângă perete, işi îndreptă ochelarii pe nas, ridică capul în sus şi avântându-şi undeva privirile pline de doruri, călătorul nostru începu a-şi ceti din foile părăduite cu o voce, ai fi zis înăbuşită.

. . . . . .

O oră mai târziu, călătorul părăsi redacţia.

Prietenii rămaşi încă uluiţi de uimitoarea povestire, zăriau pe misticul călător recitindu-şi paginile cu o plasticitate fulgerătoare . . . . .

. . . . . .

Era Leon Donici — Dobronravov.

Il mânase la Bucureşti **cel mai bun prieten al lui** —scriitorul **N. Dunăreanu.** . . . . . .

. . . . . .

Câţiva ani mai târziu, Donici a luat drumul străinătăţii. Din birourile unui cotidian parizian, fumegau rândurile strălucitoare întru apărarea cauzei noastre a Marelui talent trăit în suferinţă grea şi dispărut apoi în mizerie.

Şi publicul nostru, să rămână încă nepăsător?

P. N. Crihan.

10 Maiu, 1931.

БУРЯ.

Вечеръ. Буря за окномъ.
Весь трясется старый домъ.
Дождь по окнамъ такъ и хлещетъ.
Свѣтъ зарницъ за лѣсомъ блещетъ.
Въ соснахъ гулкою волной
Пролетаетъ вѣтра вой.
Сквозь листву дубовъ могучихъ
Въ небѣ лишь чуть видны тучи,
А подъ дубомъ хороша
Норка—домикъ у ежа.
Что ему гроза лѣсная!
Онъ сидитъ о ней не зная.
Такъ уютно въ норкѣ той
Средь семьи, ему родной.

Е. А.

Одной домнишоарѣ.

Съ румынскаго Г.

Сердца безчувственныхъ пронять
Способны вы тоской и ядомъ
Страданій бури подымать
Могли бы лаской или взглядомъ
Но въ то же время такъ играть
Умѣете огнемъ-очами
Что не посмѣли бъ проклинать
Сердца ужаленныя вами.

Ştefan Iosif

tru mult timp?

— Nu. Chiar în astă noapte plec.

— Departe?

— La Milano.

Tacere. In sufletul ei se petrece ceva neînţeles şi... amar. „Dacă n'aş fi auzit, dacă nu l'aş fi cunoscut, era mai bine, mai uşor. Dar această bună voinţă, această indiferenţă şi răceală — este de nesuferit".

— Şi.. şi niciodată, reluă ea cu vocea înceată abia cu un tremur,— niciodată nu regreţi trecutul?

El suspină uşor:

— Cum nu? Cine nu regretă? La tinereţe noi toţi suntem mai buni, mai simpli...

— Niciodată nu mă gândeam că vei ajunge la cariera artistului celebru în toată lumea.

— Da; nimeni nu poate prevede unde-i va duce viaţa.

— Scuză-mă d le, îl întrerupse secretarul întinzându-i două cărţi de vizită subţiri.—Aştept răspuns.

El aruncă o privire fugară.

— Bine. După concert. Şi bagă de seamă ca să nu întârziem peste ora trenului.

El s'a întors către ea. Ea se ridică în picioare.

— Deja pleci? — întreabă el — Mi-a părut foarte bine că te-am văzut. N'aşteptam aşa ceva. Îi sărută mâna. — Salut pe cei cari încă nu m'au uitat.

IV.

Ea plecă din concert cu soţul său, tăcută, abia auzind ce-i spunea el.

— Mi-a plăcut foarte mult — vorbi soţul — Îndată se vede că este un om mare, celebru! Ce ţinută! Ce amabilitate. Şi curios lucru, dragă. Mă simţeam în faţa lui ca în faţa unui superior, unui şef Pe onoarea mea. Ciudat

Ea însă îşi avea încă în urechi vocea lui, privirile, cuvintele rostite de el şi o furtună de gânduri nelămurite, trecea după furtună. Işi zidia în închipuire o lume strălucită unde trăia el şi par'că ceva ascuţit îi sgâria inima.

— Dar nu mă asculţi, dragă? — o întrebă soţul mirat. Ce e cu tine? Spune mi drăguţă Ce ai?

— Lasă-mă'n pace. lasă-mă'n pace —strigă ea printre lacrimi;—lasă-mă'n pace!...

Leon Donici

STILUL CE A MURIT

Demult aveam dorința să desenez un monument vechi din cimitirul ortodox din Chișinău, ce prezintă încă unele urme a vieții din

secolul trecut. Pe măsura îndepărtării lui de prezent, trecutul se preface în legendă; conturele se încălzesc, liniile parcă frânte de atmosfera timpului, își schimbă direcția și proporțiile, tonurile frumoase se fac mai adânci, mai închise; obiectul, persoana, evenimentul, sunt învăluite de ceață, după care se simte o taină. O simplă povestire despre un eveniment sau o persoană oarecare, trecută din gură în gură, din generație în generație, capătă rutină și dintr'un desen simplu schematie

a unei povestiri simple, se dezvoltă o broderie compusă a unui cânt fantastic, în care sunt împletite gândurile și dispozițiile mai multor generații.

La fel se întâmplă și cu monumentele. Un monument vechiu de pe mormânt ni se prezintă cu totul în altă lumină decât acea a contimporanilor construirii lui.

Noi vedem în el nu numai ideia religioasă, stilul cunoscut și materialul ci și martorul viu al veacurilor trecute; pentru noi el este simbolul vieții trecute a poporului, vieții multilaterale și bogată în conținut intern. Cât de naivă și originală este gândirea exprimată prin spada dăltuită în piatră, ca semn, că aici se odihnește un ofițer.

De multe ori s'a ridicat discuția, dacă Basarabia are stilul său original de arhitectură.

O astfel de discuție după însuși existența faptului se rezolvă numai atunci, când chestiunea este trecută de pe planul de judecată curat teoretică pe planul pătrunderii estetice adânci; după mine stilul unui

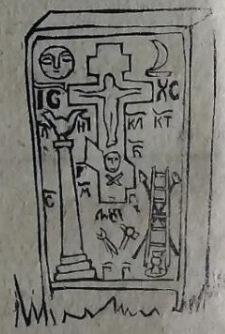

monument oarecare este nu numai formele și proporțiunile lor exterioare nu numai în acea că se poate calcula, determina cu măsura, ci și în acel spirit general nehotărât, care se capătă din unirea părților. La noi într'adevăr a fost stilu propriu care s'a născut și crescut în mod organic din existența poporului, condițiunile vieții, caracterului de elită și concepțiunei lumei.

In monumentele cercetate de noi, totul parcă viețuiește cu viața sa liniștită a rugăciunilor populare din veșnica pomenire, a credinței poporului tare și stabilă ca și aceste pietre seculare. **In aceste desenuri grosolane a ornamentării simple, se simte o putere nemarginită puterc izvorâtă din adâncul sufletului poporului.**

V. Adiescvici.

ПЕРВЫЙ ЛИТЕР.-МУЗЫК. ВЕЧЕРЪ ВЕСНЫ КРУЖКА

Cenaclul Basarabean.

Въ субботу 23 мая, въ 6 час. вечера въ залѣ „Бомондъ“ первый вечеръ литер.-худ. кружка „Cenaclul Basarabean, въ которомъ примутъ участіе мѣстные писатели, публицисты и артисты. Программа разнообразна и интересна.

Послѣ артистической части—почта, танцы... Общедоступный буфетъ. Пригласительные билеты можно получить въ книжномъ магазинѣ „Luceafărul“, Пушкинская улица.

ARTISTICE

— Pentru ziua de Sâmaătă, 23 Maiu, a. c, orele 9 seara, D-l D. Hageac — Artist al Teatrului Național din localitate organizează un festival artistic la Spitalul Costujeni.

Festivalul va cuprinde: două comedii originale, versuri și canto. Produsul festivalului va servi ca ajutor pentru un elev de conservator.

Бессарабскій литературный кружокъ.

Цѣль этого вновь создаваемаго кружка—объединеніе и сближеніе литераторовъ, публицистовъ, артистовъ, и художниковъ Бессарабіи, изданіе литературно-художественнаго журнала, устройство литературно-музыкальныхъ вечеровъ, лекцій, экскурсій, выставки книгъ, издающихся въ Бессарабіи, и проч.

Учредители кружка надѣются, что широкая публика отнесется сочувственно къ этому начинанію.

Кружокъ принимаетъ всѣхъ, желающихъ быть его членами, любящихъ искусство въ каждомъ его проявленіи.

Желательно было бы, чтобы молодыя силы, которыхъ не мало найдется въ Кишиневѣ, приняли бы участіе въ этой полезной, идейной работѣ, чѣмъ только смогутъ.

Журналъ „Pagini Basarabene“ издающійся на румынскомъ и русскомъ языкахъ, даетъ полную возможность работать по желанію каждаго.

А. Р.

Гармонизованная псалтикія.

Депутаты духовенства киш. епархіи и многочисленная публика съ глубокимъ удовлетвореніемъ прослушали 12 мая, во время засѣданія конгресса, религіозно-показательный концертъ хора мѣстной школы церковнаго пѣнія подъ управленіемъ директора школы о Г Харгела.

Цѣлью концерта было доказать, что наши національно-церковныя мелодіи могутъ быть переведены на итальянскую нотопись и гармонизированы безъ ущерба для красоты мелодіи.

Всѣ гармонизаціи, авторомъ которыхъ является о. Харгелъ, написаны въ чисто церковномъ духѣ, что дѣлаетъ ихъ несравненно выше гармонизацій другихъ авторовъ. Это является слѣдствіемъ солиднаго музыкальнаго образованія о. Харгела, знаніемъ церковнаго стиля нашей церкви, а также и несомнѣннаго таланта о. дирижера, автора гармонизаціи.

О. Харгелъ, близко познакомившись съ псалтикіей, этой сокровищницей церковныхъ мелодій, и выбравъ изъ нихъ самыя лучшія, сумѣлъ такъ гармонизировать ихъ, что онѣ сохранили всѣ характерные интервалы лада (гласа), въ которомъ написаны.

Мы, бессарабцы, должны гордиться тѣмъ, что о Харгелъ первымъ открылъ псалтикіи правильную дорогу гармонизаціи, съ честью выполнилъ тяжелую задачу, и обязаны всемѣрно поддерживать нашего бессарабца, вышедшаго изъ среды бессарклира, въ дальнѣйшихъ его трудахъ на поприщѣ гармонизаціи нашихъ національно-церковныхъ мелодій.

Ф. Ш—ръ.

Poeţii basarabeni necunoscuţi

Fotie N. Langada

1816—1894.

D-l prof. N. Iorga a propus şi a desvoltat într'una din cărţile d-sale o teză pe cât de frumoasă pe atât de justă despre **continuitatea spiritului românesc în Basarabia.**

Spiritul românesc s'a păstrat în această provincie românească peste tot veacul de ocupaţie streină în toate manifestările vieţii particulare în care oficialismul rusificator nu a putut pătrunde. In Basarabia rusească în familii se vorbea şi se făcea corespondenţă în româneşte, se întreţineau legături cu Moldova de peste Prut, legături de rudenie, iar pelerinajul basarabenilor la sf. Paraschiva din Iaşi autorităţile ruseşti s'au văzut silite a-l recunoaşte ca un privilegiu inalienabil, înlesnind pentru acea zi rigorile paşportismului ţarist.

Dar spiritul românesc în Basarabia subjugată desigur a avut şi manifestări exterioare sub forma producţiunilor literare. Am arătat unele asemenea manifestări atuncea când am comentat producţiunile folkloristice basarabene. Dar şi pătura intelectuală nerusificată desigur nu s'a lăsat mai prejos decât poporul, desigur a produs şi ea. Unde însă sunt aceste producţiuni? Cele mai multe au dispărut fără să vaza lumina apariţiei în publicitate. In primul rând pentru că publicaţiuni româneşti în Basarabia până în 1906 n'au existat; în al doilea rând nu ştiu cum se face,—vorbim de versificaţie, de poezii,—şi în zilele noastre versurile sunt privite cu o uşurinţă condamnabilă nu numai de contimporani, ci adesea de înşişi autorii, cari manifestă un fel de jenă faţă de producţiunile lor poetice şi cu greu se decid a le da publicităţii. Dacă, repetăm, în zilele noastre se întâmplă astfel, apoi pentru secolul al XIX-lea nici nu mai insistăm: versurile se scriau, se citeau într'un cerc restrâns familiar, unele epigrame poate ocoleau un ţinut întreg prin tradiţie şi pe urmă se uitau, iar manuscrisele se rătăciau.

Un poet basarabean dintr'aceştia a găsit mijlocul de a se impune posterităţii. La cimitirul ortodox central din Chişinău în sectorul 14, vis-avis de cavoul familiei baron von Greichind, se află o umilă cruce de lemn putrezită, gata-gata să se rostogolească, pe care se află două tăblije de fier ruginite cu inscripţii greu de descifrat una în rusește, alta în românește.

Cea rusească arată, că sub această cruce se odihneşte robul lui Dumnezeu **Fotie Nicolae Langada,** născut în anni 1816 Martie, 10, decedat în 1894, Mai 13, în etate de 78 ani.

Tăblita românească de pe talpa crucei e scrisă în ortografia latină veche, nu cu chirilică, şi glăsueşte:

„Tota grija mi-am luat
„Şi de lumea am scăpat;
„Eu de dânsa, e de mine,
„Se ne fii la tot bine".

Acest autoepitaf în românește în acele vremuri de neagră reacţiune rusească desigur i s'a pus pe mormântul răposatului poet, îndeplinindu-se voia sa cea de pe urmă, o ciudăţenie, dar aşa a fost voia poetului, care a dorit să supravieţuiască şi să dea şi o povaţă de o considerare atât de filosofică a vieţii şi a morţii.

Caracterul epitafului denotă un talent epigramist la poetul Fotie Langada şi nu se poate în cei 78 ani cât a trăit să nu fi scris şi altceva. Indemnăm pe această cale rudele şi pe toţi aceî cari l'au cunoscut pe Fotie Langada să dea la iveală scrierile sale fie că s'au păstrat în manuscrise vechi, fie în memoria celora cari l'au cunoscut. Să adune tot odată şi material pentru biografia sa care trebuie să fie plină de interes, căci născut în 1816 desigur şi-a petrecut adolescenţa într'un mediu pur moldovenesc.

Iar onor Primărie a or. Chişinău este rugată a lua măsuri pentru restaurarea acestei cruci şi pentru motivul că conţine o inscripţie românească unică în felul ei, căci poartă data de 1894, deci recentă, slujind ca o dovadă încă plus de justeţa tezei d-lui prof. N. Iorga asupra continuităţii spiritului românesc în Basarabia.

Th. Inculeţ.

* * *

Борись, пока ты полонъ силъ
И жизнь душѣ не опыстыла,
Пока мечты горитъ свѣтило...
Борись!..И люди скажутъ: жилъ,
Народу правдою служилъ.

И. СПЫНУ.

... tainele durerii.

Pe vultori adânc deschise,
Rătăcind stingher prin lume,
Am văzut, ca'n zbor de vise,
Jurământul dragii cum e...

Urmărit de doruri grele
Şi de ochii tăi iubito,
Numa' 'n clipătul de stele
Vindecarea mi-am găsit o.

Insă tainele durerii
Tot încearcă să mă sape,
Când s'aşterne 'n faptul serii
Umbra plopilor pe ape.

G. Tutoveanu.

Durerea'n lacrimi se îneacă,
Curg lacrimi şi în bucurie,
Durere, bucurie, lacrimi
Se'ngroapă toate'n poezie.

L. T. Boga.

Am venit pe lume cu daruri multe
şi mijloace puţine.
Asta e un rău mai mare decât
dacă te ai naşte prost.

Panait Istrate.

Эпиграммы

(С рум. Юрій Южный)

* * *

Сравнив ее с иконой,
Я не ошибся въ этомъ!
И ту и эту
(безпрепонно)
Цѣлует каждый встрѣчный

С. Ракулецъ

* * *

Дураки поэты, донна?
Да. Конечно, нѣт сомнѣній,
Коль пред женщиной влюбленно,
Гнут колѣни!

Кридимъ

* * *

Не ошибясь въ сравненьи милом,
Тебя сравнил с небес свѣтилом:
Блистая, в ясный день ласкаешь
И в непогоду—исчезаешь.

С. Ивановичъ

ЛЕГЕНДА

Средь лѣса остатка дремучихъ лѣсовъ.
Что были когда-то въ теченьи вѣковъ.
Ютится обитель ужъ съ древнихъ временъ
Наслѣдье давно миновавшихъ племенъ
Въ пятнадцатомъ вѣкѣ Великій Стефанъ
Онъ Богомъ въ защиту религіи былъ данъ.
Охотясь за серной въ лѣсахъ гдѣ попалъ
И эту обитель тогда основалъ.
Съ тѣхъ поръ Капріяной зоветея она.
Гласятъ такъ преданье и старина.
Большія богатства ей были даны,
Ей были счастливые дни суждены.
Но скоро по волѣ молдавскихъ князей
Лишилась обитель имѣній что ей
Дарованы были въ былые года,
И стала она преклоненной тогда
Настали другія уже времена.
Въ Болгарскомъ пѣну очутилась она,
И многіе годы надъ ней такъ прошли
Пока наконецъ дни другіе пришли.
Молдавской обителью снова она.
Какъ прежде въ былые уже времена.
И помятенъ снова Великій Стефанъ,
Что Богомъ въ защиту религіи былъ данъ.

П. К.

Poetul - PAGINI BASARABENE

Versuri şi proză în limba română şi rusă.

Preţul 5 lei.

Cerc literar-artistic.

Cenaclul basarabean—o grupare literară artistică de pe lângă publicaţiunea **„Pagini basarabene"** ale revistei **„Poetul"**.

Scopul: apropierea şi înfrăţirea între publiciştii, literaţii, slujitorii şi prietenii artei şi scrisului; sprijinirea revistei, etc.

Cenaclul va organiza şezători, concerte, expoziţii de cărţi şi de pictură; pentru incurajarea talentelor tinere, va organiza concursuri cu premii, etc.

Uşile **cenaclului** sunt larg deschise pentru oricine, în al cărui suflet n'a însecat dragostea pentru frumos şi artă.

Inscrierile se fac: la d-na Razu, str. Viilor Nr. 777, la d. Adiasevici V., str. Viilor, 28,; d Iorgu Tudor Str. Hânceşti 7. 23.

Membrii **cenaclului**: Alla Razu, Adiesevici V., Buzdugan I., Bulat Şt., Burjacovsehi V, Cujbă S., Cerches Ec., Crihan P., D ra Dobronravov-Donici, Eliad E. Evitchi L.,Guma Al. şi B.,Inculeţ Th., Lascu V. Luţcan A. Leidenius, Meţ M., Madan Gh., Mustreaţă S., Oxinoit, Popp F., Popescu C., Rupa, A.,Spataru N., Spânu I., Terziman A., Tudor Sp., Tudor Iorgu.

Prima şezătoare literară-artistică a Cenaclului basarabean.

— Sâmbătă, 23 crt, orele 8 seara va avea loc în Sala Teatrului Baumond prima şezătoare artistică literară, organizată de Cenaclul basarabean, care a luat fiinţă de curând.

Programul şezătorii va fi cât mai variat şi va avea concursul mai multor scriitori şi artişti din localitate.

După partea artistică literară, vr urma dans până la orele 12 noaptea.

Un bufet bine amenajat va deservi pe oaspeţii şezătorii.

Invitaţiile pentru această şezătoare se pot ridica în fiecare zi dela Librăria „Luceafărul".

Pagini basarabene.

Aceste foi basarabene ale **Poetului**, care şi numără existenţa încă din 1921, trebuesc îmbrăţişate de noi cu toată dragostea.

Pusă în slujba literaturii şi artei, această publicaţiune basarabeană are menirea să treziască spre activitate mai rodnică pe cei mănuitori ai condeiului, cari nu mai dau semn de viaţa,

Povestiri, schiţe din viaţa reală a provinciei noastre, folclor etc.—toate aceste vor fi ilustraţiunea vie a Basarabiei.

— Pe cât posibil, revista noastră va căuta să îmbrăţişeze în coloanele ei cât mai variate ramuri de activitate. Se va interesa îndeaproape şi de ramura sportivă, ca fiind una dintre cele mai vialabile probleme pentru tineret,

Abonamentul:

Un an . . . . . 100 lei
3 luni . . . . . 30 „
Un exemplar . . 5 „
Redacţia şi Ad-ţia: Chişinău, strada Hânceşti, 732, Gh Tudor.

Primim la redacţie:

Candela, Cernăuţi.
Serisul Nostru, Bârlad.
Solidaritatea creştină.
Steaua, inşi.

Apar în Basarabia.

Studentul, revistă.
„Luminătorul".
Glasul Adevărului.
Cărţi: Dar anii trec, roman de N. Spătaru, autor basarabean.
Zvon de clopote, de A. Luţcan.
Biserica şi pacea, de pr. Burjacovschi.

АНТОЛОГІЯ рум. поэтовъ, В Л. Лашкова.

СТИХИ, Алла Разу.

Nu se publică decât bucăţi mici.

Manuscriptele nepublicate nu se înapoiază.

Autorii cari doresc să li se anunţe lucrările sunt rugaţi să trimită la Redacţie câte un exemplar. Asupra unora din ele se vor face dări de samă.

Nr. 2 va apare la începutul lunei lunie

Anul 1 (X) No. 2—3

PAGINI BASARABENE

Iunie 1931

ROZELE.

Nu-iprimul zâmbet:lăcrămioare
nici flori sfioase de gutâi -
Simbolul dragostei dintâi,
virgine vise de fecioare.

Nu roz de zori, nepronunţat—
un negru-roş, însângerat,
în nori aprinşi—văpăi răzleţe...

e floare -jar. Nu gest naiv,
destăinuiri neîndrăznete —
porunci barbare de *calif*,
de pofte şi dorinţi cascade,
de *odaliscă* sărutări,
delir nebun de mângâieri
de desfrânată, care cade.

ispită, foc şi uragan
născut sub cerul *african*.

primejdioase-s şi fatale
aceste purpure petale...

când rozele s'aprin e pe sfârşite
romanul: ultimele foi
sunt răsfoiate şi citite.
şi visele—nu-s taină pentru noi:
sunt cunoscute... şi—trăite.

Iorga Tudor.

РОЗЫ.

Не лавдыш первобдеск весны
Звѣзды привѣт влюбленный
Гутуй разцвѣтше бутоны
Йъ сердца дѣвственные сны
И первыя лыбви в'дненья;

Не зорь молитвенныя рдѣнья
Нѣт!—зарево средь облаков,
Бо'рово-черное, как кровь:
Цвѣты-огонь!И не призванья
Наивный шопот, и екстазъ—

Калифа варварскій приказ
Каскад безудержныйжеланья
Гаремных одалиск добзанья
Безумной страсти ураганъ...
И зной небес далеких стран

Опасны.. и как яд токи
Фатальны эти лецестки!

Когда колдуя розы пышут—
Епилог чудной сказки пишут

Конец весенняго романа...
Святыя строки из Корана
Разобраны... и... прочтены
И тайны сокровенной сны
И узнаны и...пережиты...

Съ рум. ЮРІЙ ЮЖНЫЙ.

ALECU MATEEVICI
(1888—1917).

Mateevici este crainicul zorilor basarabene: el a cântat Bugeacul, Delta pădurea şi isvoarele. limba şi obiceiurile. In tot timpul activităţii sale naţionaliste, Mateevici a fost suspectat, pentru că prin contrabandă a introdus în Basarabia pe clasicii noştri.

Când a isbucnit războiul, poetul Mateevici a plecat la datorie ca preot militar, despărţindu se cu lacrimi de soţia sa şi de fetiţă, pe cari nu avea să le mai vadă nici odată, pentru că la 31 August 1917 moare ucis de tifos, la Mărăşeşti

Basarabenilor

Să ştiţi: de nu veţi ridica
Din sânul vostru un Proroc,
In voi viaţa va seca:
Zădarnic soarta veţi ruga,
Căci scoşi veţi fi atunci din joc,
Şi-ţi rămânea fără de noroc.

Din chiag de lacrimi, de dureri,
Din trăsnet de mânie sfântă
Şi din nădejdi şi sbuciumări
Din năzuinţi şi frământări
Ei trebui facla să-şi aprindă.
Şi'n suflet neamul să şi cuprindă.

Şi 'n ţara noastră va purcede
Pe drum de spini şi chinuire
Cu gloata celor ce l'or crede
Şi duh aprins de înnoire
Va duce 'n propoväduire'...

Limba noastră.

FRAGMENT

Limba noastră-i o comoară
In adâncuri înfundată,
Un şirag de piatră rară
Pe moşie revărsată.
Limba noastră-i limba sfântă
Limba vechilor Cazanii,
Care-o plâng şi care-o cântă
Pe la vatra lor ţăranii.

Limba noastră-i graiul pânii
Când de vânt se mişcă vara:
In vestirea ei bătrânii
Cu sudorl sfinţit—au ţara.
Limba noastr'a fost aleasă
Slavă să ridice'n ceruri,
Să ne spuie'n hram *) şi acasă
Veşnicele adevăruri.

A. Mateevici.

Două primăveri

Una – în măreţia acordului ce ne'nconjoară.

Şi alta—în sufletele noastre.

Tu, primăvară, vii pe pământul tău dornic. Ca o fecioară aleasă te scobori din neant pentru logodirea ta cu fiinţa zbuciumată în cuprinsul păcatelor omeneşti. Iţi apropii suflarea pasionată de inima aceluia, care te aşteaptă demult prin întredeschiderea zărilor.

Tu vii cu dragostea flămândă, cu corpul mlădios, cu hotărîrea luată. Impreună cu sclipirea şi căldura razelor de soare, cu avântul tuturor vietăţilor, tu anunţi reînvierea trupească. Dar în acelaş timp ne previi. Ne arăţi încă odată haosul, în care ne găsim. Tu chemi fiecare inimă la morala ta neştirbită, curată. Tu separi fericirea naturii de convenţionalul omenesc. Pentru tine nu există întunericul nopţii, mersul trecătorilor, regretele însângerate. N'ai nici zvâcniri bestiale şi nici legături forţate. Tu urmăreşti pretutindeni şi totdeauna acelaş normal evident.

Aşa ai venit pe pământul întreg.

Şi noi, cari purtăm în sufletele imagina moralei tale, te privim din culcuşurile, unde avem fiecare câte o primăvară. Avem câte-o primăvară zămislită cu aceeaş căldură şi cu acelaş avânt, dar ponegrită de vitregia soartei şi de propriile noastre siluiri.

Cu mirare te strecori prin

Pinul

De G Gheine.

La nordul sălbatic pe o culme golită
Stă fără tovarăşi un pin,
Şi picură 'n somn, iar zăpada grăbită
S'aşează pe el tot mai lin.

Şi pinul visează mereu, că departe,
'N pustie cu veşnice veri,
Să 'nalţă pe o stâncă în singurătate
Un trist, dar frumos palmier.

Pan. Halippa.

* * *

Тихія лунныя ночи
Тучекъ перистыхъ вуали,
Кроткія звѣздныя очи
И серебристыя дали.
Отблескъ бежизненно странный,
Грустно склоненныя вѣтки,
Въ дымкѣ лазурно туманной
Тѣней узорныя сѣтки.
Нѣгой и сонною лѣнью.
Вѣетъ отъ рѣчки зеркально .
Кажется въ эти мгновенья
Жизнь такъ красиво—печальной.

АЛЛА РАЗУ.

Seceri de aur.

Se'ndoae grânele pe dealuri
Sub spicile de aur, coapte,
Iar vântul ca pe un râu de lapte
Increaţă lanurile 'n valuri.

In vale murmură în şoapte
Pârâul şerpuind sub maluri,
Iar negura cu albastre şaluri
Imbrobode pământu'n noapte.

Din câmp se scurg secerătorii..
O, voi, cari vă treziţi cu zorii
Să adunaţi în clăi tezaur, —

Când veţi porni să 'ncingeţi hora
Pe lanul vostru-al tuturora —
Voioşi la seceriş de aur ?!..

Ion Buzdugan.

Iubirea ta.

Tu eri mi-ai spus că mă iubeşti
Şi apoi ai plâns.
Acuma nu-ţi mai aminteşti
De focul stins.

Tu eri plângeai... Te-ai despărţit
De un cuvânt,
Cum se desp rt amicii buni
Lângă mormânt.

Mai mult decât cuvântul spus
Tu n'ai avut.
Tu eri plângeai .. Dar azi plâng eu
Că te-ai pierdut.

N. Spătaru.

găurile subsolurilor, te strecori acolo, unde primăvara vine odată cu pâinea zilnică In trecerea ta pe străzile prăfuite, cu aceeaşi mirare ocoleşti poate şirul de paltoane vechi, ce se îndreaptă ca nişte stafii spre muntele de pietate. Ocoleşti un început al primăverei noastre. Tot cu mirare pătrunzi în parfumul deosebit de al florilor tale, în parfumul falş din odăile palatelor. Şi învăluieşti în aceste odăi corpuri desfrânate, obosite de primăvara lor, cu o altă morală, decât aceea a ta.

Pe firma primăverii noastre sunt scrise virtuţile tale. Dar numai pe firmă. Căci venirea ta cu dragoste şi cu trupul voluptos pentru prefacerea naturii, noi o degradăm prin potolirea simţului nostru bestial. Şi bunătatea ce-o dăruieşti odată cu căldura soarelui, cu legănarea vântului, chiar şi ultimului colţ murdărit de toţi trecătorii, noi o înlocuim prin satisfacţiile personale. Şi grija ce-o ai pentru făpturile tale, mlădiind şi sărutând cu iubire fiecare fir de iarbă şi fiecare frunză, noi o profanăm prin apărarea în primul rând a intereselor noastre. Şi Simfonia dreptăţii ce-o porţi pătrunde, — dar numai ca o silabă neascultată, — chiar în sufletul cel mai închis, unde fiecare triumf asupra normalului constitue o primăvară.

Astfel, coborîrea ta majestoasă este întâmpinată de primăvara noastră, care şi ţie, prea divină orânduială, îţi cere concubinaj, îţi cere profanarea moralei.

In numele tău nişte trupuri vulgare îşi clădesc fericirea închipuită.

N. Spătaru.

POEȚI NEINȚELEȘI

Sunt poeți a căror Muză e după expresiunea lui Octavian Goga.

„Ca 'n inima de fată mare
„O dragoste nepricepută...

Cine vrea să-i priceapă cu rațiunea în zădar se străduește. Asemenea poezii **se simt** mai mult de cât se înțeleg. Misticismul și simbolismul e caracteristica lor. Printre aceștia designr locul de frunte îl ocupă G. Bacovia, nepriceput de contimporani, Desigur poetul și-a întrecut epoca. In ultimul timp însă a început a fi **simțit** și în mare parte în Basarabia, unde simbolizmul n'a fost necunoscut atât în artă cât și în literatură.

De o expresie uimitoare poezia lui Bacovia te capturează și prin contracte. Iată Decorul, unde se pe rindează **alb** și **negru** :

Decor.

Copacii albi, copacii negri,
Decor de doliu funerar.
Cu pene albe, pene negre,
O pasăre cu glas amar
Străbate parcul solitar.
Copacii albi, copacii negri,
Decor de doliu funerar,
In parc ninsoarea cade iar...

E o agvarelă pictată cu alb și negru care însă trăește, și e plină de tristeță căci auzim un glas amar al pasărei cu pene albe, pene negre, simțim decorul doliului funerar...

Dar iată **Negru**. Nu știm dacă există ceva similar în literatura individuală după forța și aprofundarea exprnsiunei și a imaginei.

Negru.

Carbonizate flori, noian de negru,
Sicrie negre arse de metal,
Vestminte funerare de mângal,
Negru, numai noian de negru...

* * *

Vibrau scântei de vis, noiau de negre,
Carbonizat amarul fumegă,
Parfum de pene arse și plovă,
Negru profund, numai noian de negru...

In opt strofe e descrisă o mină de cărbuni. In opt strofe se simbolizează moartea și viața în imagini expresive până la fiori și numai într'un ton, negru profunt, uumai noian de negru ..

Plumb, — și-a numit poetul producțiunile sale. E bizar? E nebunatec? Este expresiv și simbolic, este grav și cu greutate ca și durerea, ca și păcatul lumii, existența pe pământ, despre care poetul se întreabă :

Dar când se isprăvește
Această tristă poveste!

Un pesimism, să-i zicem, natural, fires spre deosebire de cel cărturăresc a lui Schopenhauer.

Tonul face muzica, — și poezia, vom complecta.

De multe ori secretul de a pri cepe pe un poet neînțeles constă în arta de a prinde tonul, Or această

Nimicitorii idealurilor

...N'avem, nici n'am avut scriitori, n'avem și nici n'am avut filosofi și învățați, în toată istoria noastră nu se găsește un om politic mare, un diplomat vestit, uu orator. Nimic n'avem.

— D-ta vorbești așa? Nu d ta spuneai în totdeauna, că rușii sunt sarea pământului, că ei au sufletul, ce lipsește altor popoare, că norodul rusesc poartă în sufletul său pe Dumnezeu, că lui îi este ursită o misiune?

— Or! lasă D-ta absurda închinare a unei fantome, unei deșărtăciuni și cuvintele naive: «Rusia nu poate fi înțeleasă cu mintea noastră", în «Rusia ți e îngăduit numai să crezi» toate acestea credințe și toată misticitatea n'au nici un senz, nici un conținut. Poporul, purtătorul de Dumnezeu, dărâmă crucile batjocurește bisericele, își bate joc de cele sfinte. Nimic omenesc n'a rămas în sufletele noastre. Și oare ar fi fost, ceva în noi moral și bun, dacă în jurul nostru nu se auzea zăngănitul lanțurilor și șuerul biciului, ori dacă nu, de groaza poliției?

— Destul, D-ta acum deviezi și te cleveteși pe D-ta însuși, deci și tot norodul — îl întrerup eu. Nu pot nega valoarea chiar a tuturora delaolaltă nimicindu-i. Sunt barbați, cum e Suvorov, poetul Lomonozov, Minin, Petru cel Mare, care totuși a fost mare, se zice. nu numai pentru că a avut corp mare.

— Minin! Bună e istoria, bun e poporul, care dă, unde dă și tot la Minin se oprește. Ce a făcut Minin? Lui nu i-a fost greu să ia un pumn de aur și argint din lăzile colosale și să l puie pe altarul patriei, iar pe de altă parte de-a practica nobilul obiceiu, ca niște vârstnici trândavi să zălogească femei și copil?! Sacrificiul acesta nu e prea mare. Ajunsă la o așa etate femeia poate, ba chiar trebue să fie zălogită, numai de s'ar primi un așa fel de zălog. Dar Petru nostru..." Mai la urmă ce să vorbim în zădar. Ai mai văzut în un împărat deștep să-și stabilească capitala în niște bălți la o margină depărtată, având stă în do

meniul simțului mai mult ca a rațiunii.

N. V. Gogol a scris în culori umoristice dar ți se strânge inima când ajungi la finalul povestilorvesele :

Скучно на этомъ свѣтѣ господа!

E o plictiseală pe lumea asta, domnii mei!

Cât de bine se potrivește acesta cu a lui Bacovia :

Dar când se isprăvește
Această tristă poveste!

Așa este nebunatecul, neînțelesul Bacovia. Dar poate că pe tru asta nicăieri nu se găsește cartea sa.

Th. Inculeț.

Ca o umbră *)

Ca o umbră am venit în lume...
Fără farmec, fără nume...
Umbră ce sporește la 'ntunerec,
Ce pătrunde 'n suflet...
N'am căldura care să mângâie...
Lunec fără urmă,
Ca o pată neagră,
Lunec ca o umbră...

Elena Dobroșinschi.

Poezia mea.

Poezia mea i zefirul
Pe aripi line de-amurg,
Poezia mea-i murmurul
Apelor ce încet curg !

Poezia mea mi-i dorul
Ce m'alină adeseori,
Poezia mea i fiorul
Unor ochi de meteori !

Poezia mea-i iubire
Intre toți pe-acest pământ,
Care i leagă aceiași fire
Dela leagăn la mormânt!

Poezia! — Ea 'mi alină
Suferința și i mereu
Un izvor viu de lumină
'N bezna sufletului meu!

Ioan I. Madan.

*) Din volumul „Melodia Mâhnirii" gata pentru tipar.

regiuni ca Caucazul, Crimeea, Chievul, el să se stabilească la nordul atât de îndepărtat. Puşchin are dreptate când zice: „Numai în ciuda trufaşului vecin se poate face una ca aceasta" „Lasă să-mi degere urechea, în ciuda mamei".

— Aici e mai multă satiră decât adevăr— i-am răspuns eu

— Ce arăți D-ta la Pnşchin? Insă el m'a întrerupt şi a continuat:

— Ştiu, ştiu! După Puşchin merge Lermontov, Gogol, Belinschi, Dostoevschi şi în calitate de artilerie grea, Tolstoi. Nu mă sperii cu numele acestea. Puşchin al D-tale e o celebritate locală, provincială şi nimic altceva. Nu zic, că n'are talent, însă i-a fost ursit să se nască în Rusia. I-e ruşine să gândească, să vorbească, să scrie ruseşte, ca şi cum limba aceasta ar fi a unui popor salbatec. Cui dintre europeni îi trebue aceasta limbă? Nu sunt ei aceiaşi şi fără poeziile lui Puşchin. Le trebue lor Lermontov sau Gogol cu personagiile lor?

— Dar Dostoevschi? — întreb eu nedumerit —dar Tolstoi?

— Ei, cum sunteți voi la fel cu toții! Dostoievschi eu pătrunderea dâncimei lui sufleteşti? Aceasta ai a voit D-ta să mi spui? Da ți oi raspunde şi la aceasta. Eroii lui Dostoievschi sunt tipuri de spital, niște oameni bolnavi, cu amorul bolnav, anormal. Toți eroii romanelor lui formează un muzeu psichiatric. Cui folosesc acestea? Psichopaților? Cui si la ce e trebuincioasă patologia aceasta? Răscoleşte puroiul sufletului, ranele greu mirositoare. Ce ne dă nouă literatura aceasta? Fantazia unui bolnav? Nu e mai bine să citeşti pe Kraft, Ebbing, care e mai pe scurt şi mai povățuitor. Ce ne a dat nouă Tolstoi? Mai în sfârşit zic, că şi fără literatura noastră Francezii, Englezii, Nemții, Italienii sunt europeni cuiți. Insă noi necunoscând literatura europeană, suntem inculți. Literatura noastră e o nulitate. Ea nu conține nici psichologie sănătoasă, nici idei şi deci n'are nici o valoare între literaturile altor popoare. Dintre beletriştii noştri, de care nu te-ai putea lipsi? Intre ei nu găseşti nici unul preţios ca (Şiller) Schiller Shakespeare, Socrat, Darvin, Neuton, de care nu se poate lipsi nici un european. Dar pe ai noştri, necunoscându-i, nu pierzi nimic.

— Părerea D-tale e, că în restul

Poetului Al. Mateevici

Afară totu-i trist
Şi cerul de opal
Brăzdează dâre lungi,
In ceasul matinal,
Cu ochi de ametist!

Şi toate acuma mor
Cu chip îngălbenit;
In sombrul cimitir
In Domnul adormit—
El doarme somn uşor!

O! dormi sub stele mii
Eşeb eternizat,
In lira'nomorat;
Dormi somnul cel curat
Sub aştrii argintii!

Sergiu Blănaru.

Cei Cari Ce duc...

In ziua de 2 Iunie a. c, a încetat din **viaţă Nicolae Antonovici,** student la Facultatea de Teologie din Chişinău şi ziarist. A părăsit viaţa în floarea vârstei, la 21 de ani. Ca student, era un suflet bun, blând şi sărguincios. Idealul lui în viaţă a fost de a fi preot al Lui Hristos, dar la ajungerea căruia nu s'a învrednicit.

Ca ziarist, a desfăşurat activitatea sa la ziarul: „Cuvânt Moldovenesc", „Dreptatea" şi revista teologică „Luminătorul" din Chişinău.

Afară de aceasta a mai colaborat la ziarul: «Facla» din Bucureşti.

Articolele sale erau pline de învăţături bune, pătrunse de idei teologice Studenţii Teologi pierd prin moartea lui un bun şi sărguincios coleg, iar presa un modest, şi talentat ziarist anonim.

Незванные.

Я пришелъ, когда туманы
Поднимались облаками.
Грубый, властный и незванный,
Вспышкой рьянный, счастьемъ
пьянный.

Я пришелъ—молиться въ храмъ.
Тамъ жрецы богамъ курили..
„Убирайся, дерзновенный,—
Дверь закрыта".— „Снами былей
Сердце полно Въ страсти, въ силѣ
Гамнъ несу богамъ Вселенной"..,
Безотвѣтно. Я стучался.
Дерзко дверь разбивъ ногой,
Смѣлъ и бѣшенъ, въ храмъ
ворвался,

Въ храмъ ворвался,-людъ метался
Въ тяжкой зло ѣ предо ною...
„Вы не плыли, въ тинѣ гнили,
Вы не шли за вѣкомъ въ дали.
Дѣти пыли, не свѣтили...
Мѣсто вамъ не здѣсь—въ могилѣ.
Все здѣсь-наше, тѣхъ, что встали
Мы что встали всѣ изъ стали,
Бодры, новы, мы—основы...
Жертвы клали.. стѣны пали"...
Никли взоры. Всѣ молчали—
Жалко, желчно и сурово.
Какъ видѣнья, сплыли въ ниши...
Весь желанье, сынъ скитанья,
Я пошелъ по сходцамъ – выше
Тѣхъ что въ низахъ звалъ я...
съ крыши!

Звалъ молиться-въ храм Исканія,
Шли на зовъ отпорныхъ группы...
Толпы страныхъ, рать незванных,
Шли отъ мертвыхъ черезъ группы.
Черезъ трупы на уступы,
Въ свѣтѣ утра, въ снахъ
багрянныхъ.

Юрій Южный.

25 de ani.

S'au împlinit 25 de ani dela apariţia primei gazete moldoveneşti **Basarabia** — 25 Maiu (7 Iunie) 1906.

In acele zile grele, când ne lipsea cuvântul tipărit, iar în şcoală învăţam în limbă străină, aceasta era un eveniment însemnat pe tru noi, Moldovenii.

Condusă de către inimosul avocat Em. Gavriliţă şi scrisă de mai mulţi tineri, această foaie a fost îmbrăţişată cu drag de bieţii ţărani, lasată pradă întunericului. Citeau cu plăcere articolele şi corespondenţele în cari se vorbea despre nevoile lor arzătoare... Tineretul citea şi recitea cântecele şi poeziile, scrise în limba dulce strămoşească.

Aici a debutat cu versurile sale Al. Mateevici şi toţi ceilalţi poeţi basarabeni...

Jubileul acesta ar trebui serbat de întreaga românime conştientă.

T.

D-lui Pantelimon Halippa.

Până mai ieri erai ministru,
Deşi mai mult de cât candid, —
Acuma eşti «un ce» . . . sinistru
Şi ai rămas fără partid!

S. C. Musteaţă.

Экстренное рѣшеніе.

Переводъ Аллы Разу.

Завѣдующій солдатскимъ кладбищемъ плутоньеръ шагалъ взадъ и впередъ, почесывая затылокъ.

У всѣхъ плутоньеровъ, какъ дѣйствительной службы, такъ и запасныхъ, есть старый признакъ: если они чешутъ затылокъ. значитъ попали въ очень трудное положеніе

Выругавъ по долгу службы двухъ-трехъ растрепанныхъ солдатъ, плутоньеръ задумчиво и нерѣшител но вошелъ въ канцелярію, служившую также и столовой и спальной. Усѣвшись за столъ и снявъ пушинки прилипшія къ кончику пера, онъ написалъ, выводя красивыя буквы:

Администрація солдатскаго кладбища.
Военному министерству (Хозяйственное отдѣленіе)

Честь имѣю доложить. что по случаю того, что мертвые очень собираются въ это время, чѣмъ въ другое, когда люди идутъ въ отпускъ, кладбище очень тѣсно, и нѣтъ мѣста хоронить. Поэтому честь имѣю просить разрѣшенія перенести кладбищенскую ограду съ тої и другої стороны дальше, чтобы поко ники не страдали отъ недостатка мѣста.

Завѣдующій кладбищемъ
для ни ихъ чиновъ.
Плутоньеръ Табырка.

Рапортъ пошелъ по іерархическої лѣстницѣ и попалъ въ руки генерала который написалъ мелкими буквами въ углу бумаги:

— 1 ое отдѣленіе экстренно распорядится. Генералъ Лопеску.

Разумѣется, никакого распоряженія не послѣдовало. Начальникъ I го отдѣленія, прочитавъ рапортъ воскликнулъ, обращаясь къ сидѣвшему передъ нимъ инженерному капитану:

— Что онъ съ ума сошелъ?

Но послѣ новой прогулки по кладбищу плутоньеръ вернулся въ канцелярію и съ тѣми же церемоніями написалъ:

Администрація солдатскаго кладбища
Военому министерству (хозяйственное отдѣленіе).

Честь имѣю возвратиться къ нашему рапорту за № 333454 отъ 18 ноября с. г. и прошу васъ экстренно распорядиться насчетъ рѣшетки, покойникамъ не хватаетъ мѣста въ обѣихъ частяхъ кладбища такъ какъ земли очень мало.

Завѣдующій кладбищемъ для нижнихъ чиновъ плутоньеръ
Табырка.

Регистратура министерства отправила бумагу въ хозяйственный отдѣлъ, и генералъ написалъ новую резолюцію:

I-ое отдѣленіе.
Доложить, какія приняты мѣры и т. д.
Генералъ *Попеску*

Начальникъ отдѣленія потребовалъ старую переписку, которая заблудилась среди бумагъ, касающихся стрѣл бицкаго поля, и ее нужно было искать.

— Нашли?

— Да. господинъ полковникъ

— Что ему нужно?

— Проситъ, чтобы расширили кладбище.

— Что онъ съ ума сошелъ?

— Нужно расширить, потому что нѣтъ мѣста.

— Пожалуйста, найдете сами какое-нибудь рѣшеніе, потому что примарія не даетъ намъ ни одного милиметра

Послѣ ухода полковника, инженерный капитанъ почесалъ затылокъ – во всѣхъ родахъ оружія это старый знакъ большого затрудненія,— наконецъ, съ рѣшительнымъ видомъ сѣлъ за столъ, скрутилъ папиросу, вложилъ ее въ тростиковый мундштукъ, смахнулъ крошки табаку со стола и, выпустивъ двѣ большія струи дыма, написалъ:

Военное министерство. (Хозяйственное отдѣленіе).
Администрація солдатскаго кладаища,

На ваше отношеніе за ном. 333454 отъ 28 ноября с. г. честь имѣемъ сообщить, что министерство не имѣетъ возможности расширить кладбища за отсутствіемъ мѣста, просимаго вами Министерство разрѣшаетъ вамъ въ будущемъ углублять могилы, употребивъ необходимое количество людей, и хоронить покойниковъ въ стоячемъ положеніи, чтобы такимъ образомъ дѣлать экономію на мѣста.

За начальника хозяйственнаго отдѣленія
Капитанъ-инженеръ *Строила.*

Gh. Braescu.

СРЕДИ ЛЮДЕЙ.

Памяти М. К. Н.

Среди людей ты былъ чужой,
Одинъ безъ имени и славы.
Никѣмъ не понятый, больной,
Ты изучалъ чужіе нравы.
И въ часъ, когда ты вопрошалъ
Толпу о жизни нав-аченьи,
Одинъ лишь смѣхъ тебя встрѣчалъ
Упреки горкіе гоненья...
Но умеръ ты сейчасъ почетъ
Хвалятъ, труды твои читаютъ
И каждый память твою чтетъ,
Великимъ геніемъ считаютъ.
За что жъ при жизни былъ гонимъ
Толпой безчувственной и злой!
Зато, что всѣхъ добру училъ
И путь указывалъ другой.
Зато ч о словомъ обладалъ,
Могучимъ рѣзкимъ сло омъ вѣка,
И смѣло къ жизни призывалъ
Къ борьбѣ за право человѣка?

Ив. Спыну.

Въ чекистской тюрьмѣ.

За что, за кого и зачѣмъ
Мнѣ снова терпѣть эти муки?
Нельзя здѣсь заняться ничѣмъ,
Невольно опустятся руки.
Одною живемъ лишь отрадой,
Что перковь за нашей оградой
И вотъ, когда гложетъ тоска,
Глаза закипаютъ слезами,
Творимъ мы знаменье креста
И знаемъ, что Богъ между нами.
А благовѣстъ гулкой волною,
Неся утѣшенье съ собою,
Плыветъ над несчастной тюрьмою.

Е. А.

Epigrame politice.

D-lui George Brătianu.

Trecutul — e bunic şi tată,
Tu eşti nepotul şi feciorul...
Prezentul — e la „Viitorul", —
Şi tu-ai rămas . . . . gură căscată".

D-lui D-tru Cărăuş.

Din tată'n fiu, ca cărăuşi, —
Robit-aţi toţi pe la boieri;
— Dar cum se face c'aţi ajuns
Acu cu toţii . . . . moşieri ?..

S. C. Musteaţă

Europei nu se află beletriştі şubrezi; toţi sunt genii şi talente preţioase pentru toată lumea?

— Nu. Nu toţi. Mediocritatea e totdeauna partea cea mai mare, însă acolo şi mediocritatea reprezintă o clasă cultă Omul scrie, fiindcă ştie ceva, iar la noi cu cât are mai puţine cunoştinţe, cu atâta mai mult scrie, crezând, că scrie ceva nou, original Şi nici o idee mare, niei o persoană însemnată pentru omenirea întreagă. Poeţii noştri prin arta lor nu ne-au creiat o viaţă sufletească fină. Din toate artele, cea a muzicei este cea mai fină şi dă o educaţie sufletească. Dar noi n'avem nici un compozitor mai de seamă N'avem nimic, nimic preţios in ţară. N'am avut nimic educator; am fost ca nişte maimuţe imitând nişte eroi fără viaţă, scorniţi de fantazia bolnavă a beletriştilor.

O d-şoară vorbind cu mine despre Rudin mi-a zis, că dacă-l cunosc, să mă păzesc de astfel de oameni, în vreme ce dânsa se uita mereu la ceas, fiindcă se grăbea să meargă la rendes-vous cu un tânăr de al de Rudin, de care era amorezată.

Ei, dar copiile Tatianei lui Puşchin şi a d-şoarelor din romanele lui Turgheniev nu sunt numai nişte caricaturi, o parodie de femei?

Dar eronia modelă rusă, Tatiana lui Puşchin nu e un tip falsificat, când dânsa, iubind un tânăr cu tot sufletul, s'a vândăt ca o marfă unui general batrân ..?

— Mult am mai vorbit noi în seara aceea şi inzadar am încercat să opresc pe noul nimicitor al idealurilor lui vechi.

Eu vedeam, că înfrângerea ce s'a săvârşit în sufletul, e un gol, ce nu poate fi astupat cu nici un fel de dovezi. La despărţire i-am zis: toate se întâmplă D-ta trebue să-mi spui dela început: Mă numesc misantrop şi despreţuesc întreg neamul omenesc".

— Nici cuvintele acestea nu sunt ruseşti, — mi-a răspuns el zimbind amar.

Vasile Laşcu.

Articolul „Nimicirea idealurilor" de V. Laşcu, din care extragem aceste rânduri, a fost publicat într'un ziar rusesc în timpurile revoluţiei ruseşti, provocând în presa rusească contra autorului foarte multe nemulţumiri şi vehemente polemici de presă fiind chiar urmărit de bolşevici.

Современной матушкѣ

На статью „Жена священника женѣ священника", помѣщенную въ № 15 „Свѣта", отвѣчаю:

Не буду распространяться, т.к. полемика наша большинству читателей совершенно не интересна *) Скажу коротко:

— Журналъ „Luminatorul" издается спеціально для священниковъ, діаконовъ, псаломщиковъ и женъ ихъ. Выписывать его епархіальное начальство обязываетъ, а слѣдовательно, въ нѣкоторомъ родѣ, мы вправѣ требовать, чтобы статьи писались на болѣе понятномъ языкѣ. Какъ хотите, а выраженія вродѣ: „abolirea sclavajului, aptitudinele, abolitiunea sclavici" dragoste, indestructibilă и т. д могутъ быть, матушка, понятны т о л ь к о вамъ. Благо, вы при чтеніи и писаніи пользуетесь словаремъ, какъ и другимъ совѣтуете дѣлать. Намъ же, ооремененнымъ полевымъ и домашнимъ хозяйствомъ, вѣкогда заглядывать въ словари.

Въ бытность профессора университета Мехединца въ Кишиневѣ, на одномъ собраніи, одинъ изъ ораторовъ, если не ошибаюсь, г. Голбанъ началъ щеголять иностранными выраженіями, но почтенный профессоръ прервалъ оратора и просилъ говорить проще и понятнѣе.

— „Я, заявилъ онъ при этомъ, буду говорить битыхъ три часа —и ни одного иностраннаго слова вы отъ меня не услышите".

И это сказалъ бывшій министръ, истый патріотъ, чистѣйшій румынъ. Значитъ...

Можно и на румынскомъ языкѣ писать и говорить понятно для всѣхъ тѣмъ болѣе, что мы живемъ не во Франціи, а въ Румыніи.

Сотрудникамъ „Luminatorul'а" я вполнѣ признательна и если своей статьей невольно задѣла ихъ самолюбіе то будьте увѣрены, что сдѣлала это съ благой цѣлью побудить ихъ писать на родномъ румынскомъ, а не на франко румынскомъ языкѣ. Читателей же прошу отвѣтить, желательно ли имъ читать статьи въ „Луминаторулѣ" съ словаремъ въ рукахъ, какъ рекомендуетъ матушка, или безъ него.

Отсталая матушка

*) Напротивъ, очень интересна. При случаѣ и мы выскажемъ свой взглядъ на это. РЕД.

Изъ старыхъ писемъ.

Моё милый и далекій другъ!
Я думалъ Юрій; Южный — ты, и пѣнье
Я посвятилъ тебѣ, но ты посланьемъ вдругъ,
Смутя, мнѣ въ душу положилъ сомнѣнье.
Твой псевдонимъ вѣдь Юрій Южный? Да?
Подъ нимъ же слышалъ я твой голосъ страстный,
Зовущій насъ къ звѣздѣ во храмъ труда,
Когда кругомъ царитъ туманъ ненастный.
Подъ нимъ вѣдь ты летѣлъ надъ высью горъ
Бросая слово въ гнѣзда скалъ суровыхъ,
И уносилъ другихъ съ собою на просторъ,
И жить желалъ,
И къ жизни призывалъ
Метущихся безпомощно въ оковахъ
А я, смущенный, ожидалъ въ тѣни
И видѣлъ образъ твой, и слышалъ пѣснь орла,
И думалъ лишь о томъ, наступятъ ли тѣ дни,
Когда сверкну и я, какъ ты, огнемъ крыла
И кажется уже проходитъ злая ночь,
И день открылъ глаза и смотритъ такъ привѣтно
На музу вѣчную — свободы свѣтлой дочь,
И жить такъ хочется и вѣрить безвавѣтно,
И въ часъ святой, въ предчувствіи весны
Другъ Юрій Южный, я сорвалъ рукою
Аккордъ пѣвучихъ словъ съ оправленной струны
И для тебя я пѣлъ, пахнувъ весною!
А, добрый и отзывчивый мой, ты
На память долгую меня польстилъ портретомъ ..
Я съ благодарностью смотрю на милыя черты,
И скоро оплачу тебѣ своимъ отвѣтомъ!

ИВ ПРЖЕСМЫЦКІЙ

Примѣчаніе: Стихотвореніе это написано Пржесмыцкимъ въ отвѣтъ на стихотвореніе Юр. Южнаго—Г. С. Тудорова — Тудоръ—„Дорогу силамъ молодымъ", напеч. въ журн. Начин. Писателей редактируемомъ послѣднимъ.

Примѣч. ред.

Limba noastră.

O doamnă preoteasă în Nr. 10 al ziarului „Svet“ mă învinueşte, că într'un articol al meu din „Luminătorul“ aşi fi întrebuinţat prea multe cuvinte streine şi din cauza aceasta el a rămas neînţeles pentru majoritatea cititorilor „Luminătorului“. Dorinţa doamnei preotese e ca „Luminătorul“ să fie simplificat după limbă şi conţinut, ca astfel să devie accesibil tuturor clericilor din Basarabia, chiar şi celor cu cultură inferioară.

Mi se pare că nu suntem toţi înţeleşi, care anume cuvinte pentru limba română trebuie considerate ca streine. Se pare, că lucrurile stau invers cu ceea ce susţine doamna preoteasă din No 10. Penlru limba română, care e de origină latină, vor fi proprriile cuvinte introduse din limba latină şi din limbile moderne neolatine, ca franceza, italiana etc. şi se vor socoti ca streine cuvintele luate din limbile nelatine — slavonă, maghiară greacă, turcă şi altele. Dacă în cursul secolului XIX şi astăzi încă se simte nevoia de a purifica limba noastră de toate cuvintele streine, golurile produse prin eliminarea lor le vom umple'a desigur numai cu cuvinte luate din limba mamă, cea latină, sau din limbile neolatine, iar din cele din urmă vom da preferinţă celei franceze care a devenit limbă universală şi e cunoscută lumii culte de pe întreg pământul.

Prin înlocuirea cuvintelor nelatine cu cele de origină latină atingem două scopuri: redăm limbii noastre aspectul ei curat latin şi o apropiem de limbile neolatine moderne, iar prin aceasta ne facem mai accesibil tot tezaurul cultural al popoarelor latine; apoi limba noastră astfel reformată, devine mai uşoară de învăţat pentru streini, deci se măreşte şi mai mult posibilitatea de nfluenţă culturală reciprocă între poporul român şi popoarele latine

Pentru păstrarea nealterată a limbii noastre, aşa cum am moştenit-o dela strămoşi, adesea se invoacă dragostea către trecutul neamului şi consideraţiunile de ordin educativ—patriotic. Dar împrejurările istorice care au provocat alterarea limbii române prin influenţe streine nu sunt de natură de a satisface orgoliul nostru naţional şi a desvolta în sufletele generaţiilor tinere sentimente de duioşie şi mândrie naţională Dinpotrivă, au fost împrejurări de umilire naţională, de subjugare a poporului nostru din partea streinilor puternici, care ne-au alterat chiar şi limba, una din cele mai scumpe comori din care le avem. Acum neam scuturat jugul străin, suntem un popor independent, dispunem sin guri de soarta noastră şi, ca un popor latin, dorim să redăm şi limbii noastre o înfăţişare pur latină. Aşa e natural şi logic

Rostul „Luminătorului“ după părerea mea este a contribui la ridicarea nivelului cultural-teologic al clericilor din Basarabia, iar pentru aceasta se cere ca materialul dat de el să corespundă unui nivel mai înalt, decât cel la care se găseşte azi clerul basarabean Şi cum azi avem un număr oarecare de clerici licenţiaţi, care număr în fiecare an creşte tot mai mult, şi materialul dat de „Luminătorul“ trebuie să fie la nivelul cultural al acestora, ca să prezinte pentru ei un interes efectiv. Ceilalţi clerici folosindu-se de acest material îşi vor complecta lipsurile culturii sau de le va părea „Luminătorul“ prea «savant» se vor folosi de alte reviste religioase mai uşoare de înţeles fără ca să ceară „Luminătorului“ să se coboare cu câteva trepte mai jos de cât se găseşte azi. Aşa ar fi împăcaţi toţi.

Pr. Gr. Onica.

Latinizare ?...

(Citind articolul „Limba noastră“, de pr. Onică).

Luminătorul, care a luat fiinţă, în vremuri grele, de domnie ţaristă, mulţumită vredniciei preoţimei basarabene, poartă şi acuma lozinga sfântă: **Lumina lui Hristos luminează pre toţi.** Va să zică, e pentru toată suflarea creştinească, nu numai pentru preoţi, pe cari îi trimeţi Sfinţia-Ta „să se folosească de alte reviste“.

Să se scrie deci pe înţelesul tuturor, cum scriau odinioară pionerii culturii româneşti de aici, pr. Al. Mateevici, pr. P. Atanasie, păr. Ignatovici şi alţia alţii.

Să ne ţinem de „limba vechilor Cazanii“, de limba aţât de frumoasă a marilor meşteri ai condeiului—Ion Creangă, M. Eminescu, M. Sadoveanu, etc.

Dacă te vei apuca, cu tot nadinsul, de „purificare“, rămâi şi fără:

Altare, candele, icoane,
Făr' letopise şi Cazanii.
Luceafăr, zori, odihnă, sfânt—
şi ce mai ai pe acest pământ
Dar—ce-ai se faci cu *samovarul?*
Făr' *ceai?* La fel—să n'ai nici iad,
nici rai?
Te-alungă *matuşca* cu parul!

GH. STÂNCA

Monumentul lui Karageorgiewitzi la Chişinău

În apropierea bisericei din cimitirul ortodox creştin din Chişinău, se găseşte un obelisc ornat cu mărci de familie, care dovedesc că aici este îngropat un militar. Mai jos, pe temelia acestui obelisc, este gravată înscripţia următoare: „Aici este îngropat fiul conducătorului suprem al Sârbiei, Locotenent de gardă, Alexei Negru, decedat în al 33-lea an dela naştere“.

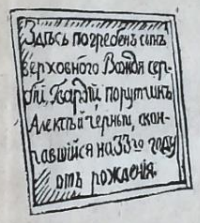

Inscripţia monumentului.

Iată, după mine, istoria pe scurt a provenienţei acestui monument.

La începutul veacului trecut, în Basarabia, pentru un timp a trăit conducătorul suprem al armatei sârbe, Gheorghe Negru *) ce a fost omorât în 1817, iar familia lui a rămas pentru un timp mai îndelungat în Basarabia.

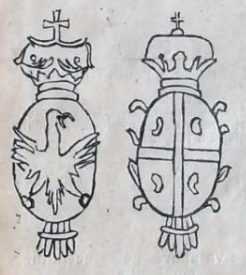

Mărcile lui Gheorghe Negru.

*) Gheorghe Negru, Turceşte Karagcorghi (1771—1817).

Pe la sfârşitul anului 1820, în timpul când se găsia şi Puşchin în Chişinău, amintirea era încă vie **despre icoana străşnică a ciobanului erou, liberatorul patriei sale** şi la fel ca şi Cardjali şi Don-Juan, acest erou cu caracter de războinic, a umit închipuirea lui Puşkin.

Vederea generală a monumentului.

Povestirile despre Karageorgiewitzi, Puşkin le-a auzit dela locuitorii Chişinăului, dar poate că şi el personal a fost cunoscut cu familia lui Gheorghe Negru, în orice caz în timpul acesta el a **scris versurile neîntrecute „Fiicei lui Karagheorghe“** în care foarte potrivit fixează fizionomia tatălui ei :

„Fulgerul lunei, ostaşul libertăţii,
Acoperit de sânge sfânt,
Minunatul tău părinte, haiduc şi erou
Şi fiorul lumei şi faima a meritat“.

Pe monumentul în chestiune este data 1831 şi anume acest an, când în Basarabia era ciumă şi se poate presupune, că nu s'au păstrat nici un document, că de ciumă a şi murit fiul eroului sârb.

V. Adiasevici.

ПО ДѢЛАМЪ РЕДАКЦІИ ПРИНИМАЮТЪ:

А. П. РАЗУ, Садовая, 777, отъ 6- 7.
Ѳ. К. ИНКУЛЕЦЪ, „Dreptatea", во дворѣ пивмаріи, отъ 11—12.
В. М. АДІЯСЕВІЧЪ, Садовая, 28, отъ 6—7.
Г. С. ТУДОРЪ, Ганчештская, 732, отъ 6—7.

Pagini basarabene.

Aceste foi basarabene ale **Poetului**, care şi numără existenţa încă din 1921, trebuesc îmbogăţite de noi cu toată dragostea.

Pusă în slujba literaturii şi artei, această publicaţiune basarabeană are menirea să trezească spre activitate mai rodnică pe cei mănuitori ai condeiului, cari nu mai dau semn de viaţă,

Povestiri, schiţe din viaţa reală a provinciei noastre, folclor etc.—toate aceste vor fi ilustraţiunea vie a Basarabiei.

— Pe cât posibil, revista noastră va căuta să îmbrăţişeze în coloanele ei cât mai variate ramuri de activitate. Se va interesa îndeaproape şi de ramura sportivă, ca fiind una dintre cele mai vialabile probleme pentru tineret,

Cerc literar-artistic.

Cenaclul basarabean—o grupare literară artistică de pe lângă publicaţiunea „**Pagini basarabene**" ale revistei „**Poetul**".

Scopul: apropierea şi înfrăţirea între publicişti, literaţi, slujitorii şi prietenii artei şi scrisului; sprijinirea revistei, etc.

Cenaclul va organiza şezători, concerte, expoziţii de cărţi şi de pictură; pentru încurajarea talentelor tinere, va organiza concursuri cu premii, etc.

Uşile **cenaclului** sunt larg deschise pentru oricine, în al cărui suflet n'a însecat dragostea pentru frumos şi artă.

Inscrierile se fac: la d-na Razu, str. Viilor Nr. 777, la d. Adiasevici V., str. Viilor, 28,; d Iorgu Tudor Str. Hânceşti 7. 23.

Membrii **cenaclului**: Alla Razu, Adiasevici V., Buzdugan I, Bulat Şt., Burjacovsehi V, Cujbă S., Cerches Ec., Crihan P., D ra Dobronravov Donici, Eliad E., Evitchi L., Guma Al. şi B., Inculeţ Th., Lascu V. Lutcan A. Leidenius, Meţ M., Madan Gh., Musteaţă S., Oxinoit, Popp F., Popescu C., Rupa, A., Spataru N., Spânu I., Terziman A., Tudor Sp., Tudor Iorgu, D-na El. Dobroşinschi.

Abonamentul:

Un an . . . . . 100 lei
3 luni . . . . . 30 „
Un exemplar . . 5 „

Redacţia şi Ad-ţia: Chişinău, strada Hânceşti, 732, Gh Tudor.

Nu se publică decât bucăţi mici.

Manuscriptele nepublicate nu se înapoiază.

Autorii cari doresc să li se anunţe lucrările sunt rugaţi să trimită la Redacţie câte un exemplar Asupra unora din ele se vor face dări de samă.

Apar în Basarabia.

Studentul, revistă.
„Luminătorul".
Glasul Adevărului.
Cărţi: Dar anii trec, roman de N. Spătaru, autor basarabean.
Zvon de clopote, de A. Luţcan.
Biserica şi pacea, de pr. Burjacovschi.

АНТОЛОГІЯ рум. поэтовъ, В Л. Лашкова.

СТИХИ. Алла Разу.

Primim la redacţie:

Candela, Cernăuţi.
Scrisul Nostru, Bârlad.
Solidaritatea creştină.
Steaua, Iaşi.

Satul, revistă de cultură pentru popor. Director: A. Udrea. Prelungirea Polonă, No. 17, Bucureşti, III.

Făt-Frumos, revistă litor.—art. — socială. Directori: Leca Morariu, Str. Lascar Luţia I. Suceava.

Tomis, rev. bisericească. Director: Vicar Gr. Dumitrescu. Redactor: Diac. Aron Vârnav, Constanţa.

Luceafărul, literar-art. revistă lunară. Director I. C. Sava, str. V. Sasu, 23, Brăila.

Poşta.

D. N. Mateescu, Brăila. Trimitem revista.
Aşteptăm folclorul.
O. D. Antohi, Dumitreşti, Ismail şi D-nei Maura Melic — Mircea. Apelăm şi aşteptăm răspuns.

Въ следующемъ номерѣ: Недоумѣніе, набросокъ М. Г—на. СТИХИ. г-на Катранова.

Nr. 4 va apare pela începutul lunei Iulie.